

ТЕХНИЧКА ШКОЛА

**ПРАВИЛНИК
О ДИСЦИПЛИНСКОЈ И
МАТЕРИЈАЛНОЈ
ОДГОВОРНОСТИ УЧЕНИКА**

**Ћ У П Р И Ј А
2019.год.**

На основу члана 119. став 1. тачка 1. а у вези са члановима 80;83-86,члана 110,111,112. Закона о основама система образовања и васпитања („Сл.гласник РС"бр.88/2017,27/2018-др.закони и 10/2019),Правилника о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању („Сл.гласник РС"бр.82/2015),Правилника о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Сл.гласник РС" бр.46/19) члана 244. Статута, Школски одбор Техничке школе, на седници одржаној дана 21.08.2019.године доноси

ПРАВИЛНИК **О ДИСЦИПЛИНСКОЈ И МАТЕРИЈАЛНОЈ** **ОДГОВОРНОСТИ УЧЕНИКА**

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим Правилником утврђује се: права, обавезе и одговорности ученика, васпитно- дисциплинске мере које се могу изрицати, поступак утврђивања повреде ученика, надлежност органа за изрицање мера, начин изрицања и објављивања мера, заштита права ученика.

Члан 2.

Ученици имају права и обавезе предвиђене Законом, Статутом и овим Правилником.

Члан 3.

Ученик може да одговара дисциплински и материјално и то само за повреду која је у време извршења била утврђена Законом и овим Правилником.

Васпитно- дисциплинска мера може да се изрекне ученику само за повреду обавезе учињене у току текуће школске године.

Дисциплински поступак против ученика је хитан и покреће се закључком директора школе.

Дисциплински поступак против ученика покреће директор закључком најкасније у року од 8 дана од учињене повреде обавезе ученика или учињене повреде забране, води га и окончава решењем одмах, а најкасније у року од 2 дана од дана сазнања, о чему одмах а најкасније наредног радног дана обавештава родитеља, односно другог законског заступника.

II ПРАВА И ОБАВЕЗЕ УЧЕНИКА

Члан 4.

Школа, односно запослени у школи дужни су да обезбеде остваривање права детета и ученика, а нарочито **право на:**

- квалитетан образовно- васпитни рад
- уважавање личности
- свестрани развој личности, подршку за посебно исказане таленте и њихову афирмацију
- заштиту од дискриминације и насиља, злостављања и занемаривања;
- благовремену и потпуну информацију о питањима од значаја за његово школовање,
- информације о његовим правима и обавезама,
- подношење приговора и жалбе на оцену и на остваривање других права по основу образовања,
- слободу удруживања у различите групе, клубове у складу са васпитно образовним циљевима школе;
- слободу органозовања ученичког парламента
- учествовање у раду органа школе у складу са законом
- покретање иницијативе за преиспитивање одговорности ученика у образовно- васпитном процесу уколико наведена права нису остварена,
- остваривање права ученика, право на заштиту и правично поступање школе према ученицима и када повреде обавезу утврђену законом и овим Правилником;
- право на стипендију, кредит, смештај и исхрану у дому ученика у складу са посебним законом.
- Друга права у области образовања и васпитања, у складу с законом.

Члан 5.

Ученик, његов родитељ, односно старатељ може да поднесе пријаву директору школе, у случају повреда права из члана 4. овог правилника или непримереног понашања запослених према ученику, у року од 8 дана од дана од дана сазнања о повреди права.

Директор је дужан да пријаву размотри и уз консултацију са учеником, његовим родитељем, односно законским заступником детета и ученика, као и запосленим одлучи и предузме одговарајуће мере, у року од 8 дана дана пријема пријаве.

Члан 6.

У остваривању својих права ученик не сме да угрожава друге у остваривању права.

Ученик има обавезу да:

1. редовно похађа наставу и извршава школске обавезе,
2. поштује школска правила понашања, одлуке директора и органа школе,
3. савесно ради на усвајању знања, вештина и ставова прописаних школским програмом, прати сопствени напредак и извештава о томе наставнике и родитеље, односно друге законске заступнике;
4. не омета извођење наставе и не напушта час без предходног одобрења наставника,
5. поштује личност других ученика, наставника и осталих запослених у школи,
6. ученик је дужан да у року од 8 дана правда изостанак са наставе и достави потпуне и тачне контакт информације,
7. чува имовину школе и чистоћу и естетски изглед школских просторија;
8. стара се о очувању животне средине и понаша се у складу са правилима еколошке етике.

Родитељ ученика односно други законски заступник правда изостанке ученика, најкасније у року од 8 дана од дана престанка спречености

ученика да присуствује настави одговарајућом лекарском или другом релевантном документацијом.

III ОДГОВОРНОСТ УЧЕНИКА

Члан 7.

Ученик подлеже дисциплинској и материјалној одговорности.

Ученик може да одговара за:

- повреду обавеза и
- повреду забрана утврђених законом(чл. 110-112.).

Ученик, родитељ односно други законски заступник одговара и за материјалну штету коју ученик нанесе школи, намерно или из крајње непажње и дужан је да је надокнади у складу са законом и овим Правилником.

Ученик може да одговара за :

- лакшу повреду обавезе утврђену општим актом школе и
- тежу повреду обавезе која је у време извршења била прописана законом и за повреду забране из чл. 110-112. закона.

Члан 8.

Лакшом повредом обавеза сматра се:

1. недисциплиновано понашање и ометање извођења наставе,
2. закашњавање и неоправдано изостајање са часова – до 25 часова,
3. долазак у школу и на друга места на којима школа организује и спроводи образовно-васпитни процес, неприкладно одевен за наменске активности;
4. не брине се о личној хигијени и уредности, хигијени школских и других просторија у којима се врши образовно-васпитна делатност;
5. непримерено грубо, агресивно и сл понашање према осталим ученицима, наставницима и радницима школе, као и другим лицима у просторијама школе,

6. вербални конфликти са другим ученицима, наставницима и осталим запосленима у школи,
7. напушта час или други облик образовно-васпитног рада самовољно, без претходног одобрења наставника;
8. непоштовање кућног реда,
9. не да на увид ђачку књижицу родитељу, односно другом законском заступнику, у коју одељењски старешина уноси обавештење, успех, васпитне, васпитно-дисциплинске мере и друго;
10. коришћење мобилног телефона и других средстава комуникације на начин којим се ремети реализација наставног процеса, (разговор, поруке, слушање музике, сликање и др..);
11. на извршава обавезу дежурства у школи, а посебно одлазак са дежурства самовољно, без знања и одобрења наставника;
12. одбије да примени мере заштите и безбедности ученика у Школи, на пракси, односно практичној настави, на ескурзији, организованој настави или ваннаставним активностима ван Школе;
13. злоупотребу лекарског оправдања;
14. улази у зборницу и друге службене просторије без позива и одобрења;
15. у својству редара не пријави оштећење школске или личне имовине и не пријави пре почетка наставе уочене недостатке дежурном наставнику;
16. недисциплиновано, недолично понашање у учионици и другим просторијама Школе за време трајања наставе, испита, као и на другим облицима образовно-васпитног рада у оквиру спортских, културних и других активности, укључујући и ескурзије;
17. непридржавање одлука директора, наставника и органа школе;
18. неоправдано се задржава у ходницима школе за време часа и омета наставу у свом или другом одељењу;
19. изврши повреде забране насиља на првом или другом нивоу према Правилнику о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање;
20. остале повреде које нису утврђене као теже повреде.

Члан 9.

Са учеником који врши повреду правила понашања или не поштује одлуке директора и органа школе, неоправдано изостане са наставе 5

часова, односно који својим понашањем угрожава друге у остваривању њихових права, школа је дужна да уз учешће родитеља, односно старатеља, појача васпитни рад активностима: у оквиру одељенске заједнице, стручним радом одељенског старешине, а за више од 10 неоправданих изостанака, стручним радом психолога и посебних тимова, а када је то неопходно да сарађује са одговарајућим установама социјалне, односно здравствене заштите са циљем дефинисања и пружања подршке ученику у вези са променом његовог понашања.

Ученик може да одговара за лакшу повреду обавезе утврђену општим актом школе, за тежу повреду обавезе која је у време извршења била прописана овим законом и за повреду забране из чл. 10-11, овог правилника.

Тежом повредом обавеза ученика су:

1. уништење, оштећење, скривање, изношење, преправка или дописивање података у евиденцији коју води школа или друга организација, односно орган;
2. преправка или дописивање података у јавним исправама које издаје школа или орган, односно исправи коју изда друга организација;
3. уништење или крађа имовине школе, привредног друштва, предузетника, ученика или запосленог,
4. подстрекавање, давање или помагање ученику и употреба алкохола, дувана, наркотичких средстава или психоактивне супстанце;
5. уношење у школу или другу организацију оружја или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице;
6. понашање ученика којим угрожава властиту безбедност или безбедност других ученика, наставника и запослених у школи и које доводи до њиховог физичког и психичког повређивања;
7. употребом мобилног телефона, електронског уређаја и и другог средства у сврхе којима се угрожавају права других или у сврху преваре у поступку оцењивања
8. неоправдано изостајање са наставе и других облика образовно-васпитног рада више од 25 часова у току школске године, од чега више од 15 часова након писменог обавештења родитеља, односно старатеља од стране школе;

9. учестало чињење лакших повреда обавезе у току школске године, под условом да су предузете неопходне мере из става 1. овог члана ради корекције понашања ученика;

Ученик, родитељ односно старатељ одговара за материјалну штету коју ученик нанесе школи, намерно или из крајње непажње, у складу са законом.

Забрана дискриминације

Члан 10.

У установи су забрањене дискриминација и дискриминаторско поступање, којим се на непосредан или посредан отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничкомј пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјаном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује дискриминација.

Не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

Школа је дужна да предузме све мере прописане законом када се посумња или утврди дискриминаторно понашање у установи.

Забрана насиља, злостављања и занемаривања

Члан 11.

У установи је забрањено физичко, психичко и социјално, сексуално, дигитално и свако друго насиље, злостављање и занемаривање запосленог, детета, ученика, одраслог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица у установи.

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног или понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности ученика или запосленог.

Занемаривање и немарно поступање представља пропуштање установе или запосленог да обезбеди услове за правилан развој ученика.

Установа је дужна да одмах поднесе пријаву надлежном органу ако се код ученика примете знаци насиља, злостављања или занемаривања.

Под физичким насиљем у смислу става 1. овог члана, сматра се физичко кажњавање ученика од стране запосленог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица у школи; свако понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања ученика или запосленог, насилно понашање запосленог према ученику или другом запосленом, као и ученика према другом ученику и запосленом.

Под психичким насиљем у смислу става 1. овог члана сматра се понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког или емоционалног здравља и достојанства.

Под социјалним насиљем у смислу става 1. овог члана, сматра се искључивање ученика из групе вршњака и различитих облика социјалних активности установе.

Под сексуалним насиљем и злостављањем, у смислу овог закона, сматра се понашање којим се ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жили, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Под дигиталним насиљем и злостављањем, у смислу овог закона, сматра се злоупотреба информационо комуникационих технологија која може да има за последицу повреду других личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, смс-ом, мм-ос, путем веб сајта, четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и другим облицима дигиталне комуникације.

Установа је дужна да надлежном органу пријави сваки облик насиља, злостављања и занемаривања у установи почињен од стране родитеља, односно другог законског заступника или трећег лица у установи.

Протокол поступања у установи у одговору на насиље и злостављање, садржај и начине спровођења превентивних и интервентних активности, услове и начине за процену ризика, начине заштите од насиља, злостављања и занемаривања, прописује министар.

Забрана понашања које вређа углед, част или достојанство

Члан 12.

Забрањено је свако понашање запосленог према ученику и одраслом; ученика и одраслог према запосленом; родитеља односно другог законског заступника или трећег лица према запосленом; запосленог према родитељу односно другом законском заступнику; ученика и одраслог према другом ученику или одраслом, којим се вређа углед, част или достојанство.

Забрана страначког организовања и деловања

Члан 13.

У установи је забрањено страначко организовање и деловање и коришћење простора установе у те сврхе.

Васпитно-дисциплинске мере

Члан 14.

Ученику могу да се изрекну следеће васпитно-дисциплинске мере:

За лакшу повреду обавезе ученика:

- опомена,
- укор одељенског старешине ,

- укор одељенског већа.

За тежу повреду обавезе ученика:

- укор директора школе,
- укор наставничког већа
- искључење ученика из школе.

За учињену повреду забране из члана 10. 11. 12. овог Правилника изриче се васпитно-дисциплинска мера:

- укор директора или укор наставничког већа;
- искључење ученика из школе

Васпитно- дисциплинска мера изриче се за лакшу и тежу повреду обавеза изриче се за школску годину у којој је учињена повреда обавезе ученика.

Када малолетни ученик изврши повреду обавезе односно забране из чл. 10. 11. 12. овог правилника , школа одмах, а најкасније наредног дана обавештава родитеља односно другог законског заступника и укључује га у одговарајући поступак.

Члан 15.

Са учеником који врши повреду правила понашања или не поштује одлуке директора и органа школе, неоправдано изостане са наставе 5 часова, односно који својим понашањем угрожава друге у остваривању њихових права, школа је дужна да уз учешће родитеља, односно старатеља, појача васпитни рад активностима: у оквиру одељенске заједнице, стручним радом одељенског старешине, а са више од 10 неоправданих изостанака, активностима стручног сарадника – психолога и посебних тимова, а када је то неопходно да сарађује са одговарајућим установама социјалне, односно здравствене заштите са циљем дефинисања и пружања подршке ученику у вези са променом његовог понашања.

Васпитно- дисциплинска мера може да се изрекне ученику ако је школа претходно предузела неопходне из става 1. овог члана. Ако школа није претходно предузела неопходне активности предузеће их пре изрицања мере.

Када предузете активности доведу до позитивне промене понашања ученика, обуставиће се поступак, осим ако је учињеном повредом забране из члана 10. 11. и 12. овог Правилника озбиљно угрожен интегритет другог лица.

Члан 16.

За лакшу повреду обавезе ученика изриче се васпитна мера без вођења васпитно-дисциплинског поступка.

За тежу повреду обавезе ученика и за повреду забране из члана 10. 11. и 12. Правилника, васпитно- дисциплинска мера се изриче након спроведеног васпитно-дисциплинског поступка и утврђене одговорности.

Васпитна и васпитно-дисциплинска мера изриче се у школској години у којој је учињена повреда обавеза ученика.

Члан 17.

Због учињене **ЛАКШЕ** повреде обавеза ученика, односно неоправданог изостајања са наставе, изричу се следеће **ВАСПИТНЕ МЕРЕ**:

ОПОМЕНА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

*-за учињену лакшу повреду обавезе ученика;
-за понашање ученика на начин описан на првом нивоу у складу са правилником о протоколу поступања ,ако након изречене васпитне мере и предузетих активности појачаног васпитног рада није дошло до позитивне промене у понашању ученика;*

-за неоправдано изостајање са наставе од **5-8 часова**.

За изречену васпитно-дисциплинску меру: Укор одељењског стрешине оцена из владања се смањује на **врло добро (4) на крају првог или другог полугодишта**.

УКОР ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

-за учињену лакшу повреду обавезе ученика;

--за понашање ученика на начин описан на другом нивоу у складу са правилником о протоколу поступања ,ако након изречене васпитне мере и предузетих активности појачаног васпитног рада није дошло до позитивне промене у понашању ученика;

-за неоправдано изостајање са наставе од **9- 16 часова**.

За изречену васпитно-дисциплинску меру: Укор одељењског стрешине оцена из владања се смањује на **добро (3) на крају првог или другог полугодишта**.

УКОР ОДЕЉЕЊСКОГ ВЕЋА

(на основу изјашњавања наставника који остварују наставу у одељењу ученика, у складу са правилником школе)

-за учињену лакшу повреду обавезе ученика;

-за понашање ученика на начин описан на другом нивоу(насилно и дискриминаторно) у складу са правилником о протоколу поступања ,ако након изречене васпитне мере и предузетих активности појачаног васпитног рада није дошло до позитивне промене у понашању ученика;

-за неоправдано изостајање са наставе од **17-25 часова**.

За изречену васпитно-дисциплинску меру Укор одељењског већа оцена из владања се смањује на **довољно (2) на крају првог или другог полугодишта**.

Владање ученика оцењује се ОПИСНО у току полугодишта, а бројчано на крају првог и другог полугодишта.

Описна оцена евидентира се у педагошкој докуменатацији наставника, односно одељењског старешине.

Изречена васпитна мера: укор одељењског већа уписује се у Књигу евиденције образовно-васпитног рада односно у записник са седнице одељењског већа.

О свакој изреченој васпитно-дисциплинској мери обавештава се родитељ или старатељ ученика.

Све васпитно-дисциплинске мере одељењски старешина уписује у педагошку документацију одељењског старешине, ђачку књижицу, дневник рада и школску евиденцију.

IV СМАЊЕЊЕ ОЦЕНЕ ИЗ ВЛАДАЊА

Члан 18.

Због изречене васпитно-дисциплинске мере ученику се смањује оцена из владања. Владање ученика оцењује се описно у току полугодишта, а бројчано на крају првог и другог полугодишта и утиче на општи успех.

Оцена из владања ученика у току полугодишта изражава се описом учениковог односа према школским обавезама и сопственим правима и обавезама, другим ученицима, запосленима у школи, другим организацијама у којима се остварује образовно-васпитни рад, школској имовини, имовини других, заштити и очувању животне средине, као изреченој васпитној или васпитно – дисциплинској мери.

Описна оцена садржи предлог мера и активности које школа планира и предузима ради промене понашања ученика, ако и начин укључивања одговарајућих установа, организација и појединаца и динамику праћења понашања ученика.

Због учињене **ТЕЖЕ** повреде обавеза као и због неоправданог изостајања са наставе, ученику се изричу следеће васпитно-дисциплинске мере:

УКОР ДИРЕКТОРА

- за учињену тежу повреду обавезе ученика ;
- за понашање ученика на начин описан на трећем нивоу(насилно и дискриминаторно) у складу са правилником о протоколу поступања ,ако након изречене васпитне мере и предузетих активности појачаног васпитног рада који је у интезитету примерен потребама ученика није дошло до позитивне промене у понашању ученика;
- за неоправдано изостајање са наставе од **26- 31 часова.**

За изречену васпитно-дисциплинску меру Укор директора оцена из владања се смањује на **незадовољавајуће (1)на крају првог или другог полугодишта.**

УКОР НАСТАВНИЧКОВ ВЕЋА

- за учињену тежу повреду обавезе ученика ;
- за понашање ученика на начин описан на трећем нивоу(насилно и дискриминаторно) у складу са правилником о протоколу поступања ,ако након изречене васпитне мере и предузетих активности појачаног васпитног рада који је у интезитету примерен потребама ученика није дошло до позитивне промене у понашању ученика;
- за неоправдано изостајање са наставе од **32-37 часова.**

За изречену васпитно-дисциплинску меру Укор Наставничког већа оцена из владања се смањује на **незадовољавајуће (1) на крају првог или другог полугодишта.**

ИСКЉУЧЕЊЕ ИЗ ШКОЛЕ

- за учињену тежу повреду обавезе ученика ;
- за понашање ученика на начин описан на трећем нивоу(насилно и дискриминаторно) у складу са правилником о протоколу поступања ,ако након изречене васпитне мере и предузетих активности појачаног васпитног рада који је у интезитету примерен потребама ученика није дошло до позитивне промене у понашању ученика;
- за неоправдано изостајање са наставе од **38 часова.**

Мера се изриче ученику након спроведеног васпитно-дисциплинског поступка и утврђене одговорности.

О свакој изреченој васпитно-дисциплинској мери обавештава се родитељ или старатељ ученика.

Све васпитно-дисциплинске мере одељењски старешина уписује у педагошку документацију одељењског стрешине, Књигу евиденције образовно-васпитног рада, ћачку књижицу и другу школску евиденцију

Закључну оцену из владања утврђује одељењско веће на предлог одељењског старешине на крају првог и другог полугодишта на основу сагледавања личности и понашања ученика у целини, процењивањем његовог понашања и односа према школским обавезама, другим ученицима, имовини школе и осталим запосленима у школи.

Оцена из владања утиче на општи успех ученика.

Школа је у обавези да континуирано прати, анализира, благовремено предузима мере у циљу развијања одговорног понашања ученика и свих учесника у образовно-васпитном процесу.

V ВАСПИТНО – ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК

Поступак вођења васпитно-дисциплинског поступка и утврђивања одговорности ученика

Члан 19.

За теже повреде обавезе ученика и за повреде забране из чл. 10. 11. и 12. овог правилника школе води васпитно-дисциплински поступак о коме обавештава родитеља, односно другог законског заступника ученика.

Васпитно- дисциплински поступак покреће директор школе у року од 8 дана од дана учињене повреде из става 1. овог члана, води поступак и окончава решењем и о томе одмах , а најкасније наредног радног дана обавештава родитеља, односно другог законског заступника.

У васпитно дисциплинском поступку ученика, уз присуство родитеља, односно другог законског заступника, ако и сви остали учесници морају бити саслушани и дати писмену изјаву.

Закључак садржи податке о ученику, опис теже повреде обавезе ученика, односно забране из члана 10.11.12. овог Правилника, време, место и начин извршења повреде и одговарајуће доказе.

Закључак се доставља ученику, односно његовом родитељу или друго законском заступнику, одељењском старешини и психологу школе.

Уколико родитељ, односно други законски заступник ученика, који је уредно обавештен, не одазове да присуствује васпитно-дисциплинском поступку, директор школе поставља одмах, а најкасније наредног радног дана психолога, установе да у овом поступку заступа интересе ученика, о чему одмах обавештава центар за социјални рад.

Васпитно –дисциплински поступак за учињену тежу повреду обавезе ученика, покреће се најкасније у року од 8(осам) дана од дања сазнања.

Васпитно-дисциплински поступак за учињену повреду забране
Из чл. 10-12 овог правилника покрећу се ОДМАХ, а најкасније у року од 2(два) дана ода дана сазнања.

ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК ОКОНЧАВА СЕ, НАКОН ВОЂЕЊА ПОЈАЧАНОГ ВАСПИТНОГ РАДА СА УЧЕНИКОМ, ДОНОШЕЊЕМ РЕШЕЊА У РОКУ ОД 30 ДАНА ОД ДАНА ПОКРЕТАЊА.

Пре доношења решења морају се утврдити све чињенице које су од значаја за одлучивање.

Уколико се у току трајања васпитно дисциплинског поступка ученик испише из школе, школа је у обавези да у исписницу унесе напомену да је против наведеног ученика покренут васпитно – дисциплински поступак.

Члан 20.

Васпитно- дисциплински поступак покреће и води директор школе, а присуствују поред ученика, родитеља ученика односно другог законског заступника, одељењски старешина, психолог и секретар школе(води записник)*.

Васпитно-дисциплински поступак се води само када треба изрећи васпитно- дисциплинску меру за тежу повреду обавезе ученика и повреду забране, – укор директора школе, укор Наставничког већа или искључење из школе.

Директор школе у поступку утврђивања повреде обавезе и одговорности ученика и повреду забране, треба да прикупи потребне доказе односно да утврди околности под којим је повреда учињена, да саслуша ученика, родитеља односно другог законског заступника да прибави извештаје психолога школе у писменој форми и стручног тима уколико је било заседања.

О току самог васпитно-дисциплинског поступка води се записник и поштују се правила Закона о општем управном поступку(Сл.гласник РС“бр. 18/2016) .

Члан 21.

Након утврђеног чињеничког стања, спроведеног васпитно-дисциплинског поступка директор доноси одлуку или доставља предмет наставничком већу на даљу надлежности у циљу изрицања васпитно- дисциплинске мере: Укор наставничког већа и искључење из школе.

Наставничко веће доноси одлуку о изрицању васпитно- дисциплинске мере на седници већа и то укор наставничког већа или искључење из школе,већином гласова, а директор доноси решење на основу одлуке о изреченим мерама од стране наставничког већа.

Члан 22.

Надлежни орган за изрицање васпитно- дисциплинске мере при доношењу одлуке мора имати у виду тежину повреде обавезе и њене

последнице, степен одговорности ученика, услове под којима је повреда учињена, дотадашњи рад и понашање ученика и друге олакшавајуће и отежавајуће околности за ученика, резултате које је доа појачан васпитни рад у школи.

Ако је ученик учинио више повреда обавеза, надлежан орган ће изрећи једну васпитно- дисциплинску меру која ће одговарати свим учињеним повредама обавеза.

Члан 23.

Школа , упоредо са изрицањем васпитне, односно васпитно-дисциплинске мере, одређује ученику и обавезу обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада који се одвија у просторијама школе или ван просторија школе под надзором наставника, односно стручног сарадника.

Друштвено-користан, односно хуманитаран рад , школа одређује ученику у складу са тежином учињене повреде, водећи рачуна о психофизичкој и здравственој способности, узрасту и достојанству ученика, о чему је дужна одмах да обавести родитеља, односно другог законског заступника.

Ближе услове о начину, садржају, дужини , месту и времену обављања и другим питањима од значаја за обављање друштвено-корисног, односно хуманитарног рада, прописује министар.

VI ЗАШТИТА ПРАВА УЧЕНИКА

Члан 24.

Ученик или његов родитељ односно други законски заступник има право да поднесе жалбу школском одбору на изречену васпитно-дисциплинску меру за извршену тежу повреду обавезе или повреду забране из члана 10. -12. овог правилника у року од 8 дана од дана достављања решења о утврђеној одговорности и изреченој мери.

Жалба на решење одлаже његово извршење до доношења другостепеног решења.

Школски одбор по жалби из става 1.овог члана решава у року од 15 дана од дана достављања жалбе од стране ученика, родитеља , односно другог законског заступника.

Против другостепеног решења о изреченој мери искључење ученика из школе, ученик, односно његов родитељ или други законски заступник, има право на судску заштиту у управном спору.

VII МАТЕРИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ УЧЕНИКА

Члан 25.

Ученик, његов родитељ или други законски заступник одговара за материјалну штету коју ученик нанесе школи намерно или крајњом непажњом, у складу са законом.

Поступак за утврђивање материјалне одговорности ученика покреће и води директор школе. Присутни су одељењски старешина, психолог школе, секретар , ученик и његов родитељ односно други законски заступник.

Члан 26.

Ако штету проузрокује више ученика, сваки ученик је посебно одговоран за део штете коју је проузроковао.

Ако се не може утврдити висина удела у проузрокованој штети за сваког ученика понаособ, онда ће ученици штету надокнадити солидарно.

Ученик који је причинио материјалну штету, треба исту да надоканди одмах и у целости, а изузетно , одлуком директора школе може му се омогућити да је надокнади у ратама.

Директор након спроведног поступка доноси решење о материјалној одговорности ученика, висини штете и року за накнаду штете. Директор може донети одлуку о ослобађању ученика, његовог родитеља, односно другог законског заступника материјалне одговорности за штету, због тешке материјалне ситуације.

На решење директора о материјалној одговорности ученика, његов родитељ или други законски заступник може изјавити жалбу школском одбору , у року од 8 дана од дана пријема решења.

Школски одбор доноси одлуку у року од 15 дана од дана пријема жалбе.

Члан 27.

Ако ученик одбије да надокнади причињену штету, накнада ће се остварити у поступку пред надлежним судом.

Поступак ублажавања, замене или укидања васпитно- дисциплинске мере

Члан 28.

Закључну оцену из владања утврђује одељењско веће на предлог одељењског старешине на крају првог и другог полугодишта на основу сагледавања личности и понашања ученика у целини, процењивњем његовог укупног понашања и извршавања обавеза прописаних законом и изречених васпитних или васпитно-дисциплинских мера и њихових ефеката.

Оцена из владања поправа се када ученик показује позитивне промене у свом понашању и прихвата одговорност за своје поступке након указивања на непримерено понашање или кроз појачан васпитни рад, након изречене васпитне, односно васпитно-дисциплинске мере, а на предлог одељењског старешине најкасније на крају првог или другог полугодишта.

Члан 29.

Поступак за замену или укидање изречене мере покреће се на захтев ученика, одељенског старешине или одељенске заједнице, а одлуку о замени или укидању мере доноси орган који је меру изрекао.

Евиденција о изреченим васпитно- дисциплинским мерама

Члан 30.

Изречену васпитно-дисциплинску меру одељенски старешина евидентира у педагошкој документацији одељењског старешине, Књизи евиденције рада, ђачкој књижици и матичној књизи.

У евиденцију уносе се следећи подаци: име и презиме ученика коме је узречена васпитно- дисциплинска мера, врста мере, орган који је меру изрекао, повреду обавезе због које је мера изречена, датум изрицања мере.

Члан 31.

Саставни део правилника чини Упутство о начину регулисања изостанака ученика Техничке школе.

VIII ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 32.

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана по објављивању на огласној табли школе.

Члан 33.

Ступањем на снагу овог Правилника престаје да важи Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности ученика у Техничкој школи у Ћуприји, дел. Бр. 01-469/1 од 20.04.2018.године.

Председник школског одбора
Драгана Васиљевић

Правилник је објављен на огласној табли школе дана 21.08.2019.године.

УПУТСТВО О НАЧИНУ **РЕГУЛИСАЊА ИЗОСТАНАКА УЧЕНИКА** **ТЕХНИЧКЕ ШКОЛЕ**

- Правдање изостанака ученика је искључиво у надлежности одељенског старешине.
- Сваки изостанак ученика наставник евидентира у дневнику рада на почетку часа. Редар је дужан да пријави одсутне ученике за сваки час, чак и ако предметни наставник то не тражи.

Евидентирање изостанака и вођење документације:

- Ученик не може без одобрења да напушта час. Наставник процењује оправданост захтева ученика за напуштање часа и ако се ученик не врати на час, евидентира у дневнику рада изостанак. Ученици не смеју да напусте час ради обављања приватних послова :куповина доручка, разговор телефоном ...Ученици су дужни да буду на часу без обзира да ли из тог предмета имају закључну оцену или су завршили писмену проверу знања. Нико не може да напусти час ради одговарања из другог предмета.
- Ученици су дужни да у случају недоласка предметног наставника на час, остану у учионици 15 минута након почетка час, а редар обавештња дежурног наставника или директора школе о томе. Школа је дужна да за то време нађе замену за одсутног наставника и уколико за то време . Уколико за то време не дође предметни наставник или његова замена, дежурни наставник или директор школе обавештавају ученике да могу да напусте учионицу, а час ће бити евидентиран као неодржан.
- Кашњење на часове се не правда, али ученик може да присуствује часу. Изузетно, одељенски старешина може по сопственој процени извршити правдање
- Ученик који закасни на час, не сме да се задржава по ходницима и другим просторијама школе, већ је дужан да уђе у учионицу.
- Кашњење ученика путника који мењају два превоза до 15 минута се не евидентира, а одељенски старешина је дужан да у Књигу евиденције стави на увид списак ученика путника.
- У колико ученик самовољно напусти час, наставник евидентира одсуство и у напомени описује догађај

Правдање изостанака:

- Изостајање ученика са наставе правда искључиво родитељ или законски заступник у року од 8 дана од дана престанка спречености. Изузетно родитељ може својим потписом на лекарском оправдању потврдити одсуство ученика због болести/по процени одељењског старешине/.

- Родитељ може да правда изостанак, писменим оправдањем (изјавом) , до три појединачна или везана дана по полугодишту, у току једне школске године(образац у прилогу);
- Правдање одсуства , више од 3 дана , врши се искључиво лекарским оправдањем или другом одговарајућом документацијом.
- родитељ је дужан да обавести одељенског старешину о дужем одсуству ученика од 3 дана најкасније у року од 72 сата од првог дана одсуствовања ученика. Уколико родитељ не обавести одељенског старешину о дужем одсуству ученика, одељенски старешина је дужан да га контактира.
- Појединачно или једнодневно одсуство може се оправдати на основу званичног писменог позива или на основу потврде органа, организације, установе и сл.
- Одељенски старешина је дужан да чува оправдања ученика, писмене изјаве и друге доказе до краја школске године
- Одељенски старешина редовно прати изостајање ученика и уколико постоји повећан број изостанака без обзира да ли су оправдани или неоправдани о томе обавести психолога школе (обавезно након 5 неоправданих изостанака)
- Ученик на почетку школске године пријављује први дан крсне славе или дан другог верског празника који слави, а тај изостанак се ученику оправдава у складу са законом.

Избегавање наставе:

- Ученик за кога постоји оправдана сумња да намерно избегава проверу знања из одређеног предмета и не присуствује часу, предметни наставник може без најаве, усмено или писмено (15 минутна провера знања) оценити на првом наредном часу коме ученик присуствује.
- У колико одељенски старешина или предметни наставник уочи да ученик изостаје одређених дана у недељи или са часова одређених предмета у појачани васпитни рад укључиће се поред

- одељењског старешине, предметни наставник, психолог школе и родитељи, а по потреби Тим за појачан васпитни рад
- Ако ученици организовано напусте наставу, утврђује им се неоправдан изостанак/ци, а поред тога, због нарушавања кућног реда школе и ометања одвијања нормалног процеса рада у школи, изричу се одговарајуће васпитне и васпитно-дисциплинске мере

Подстицајне мере:

- Ученик који нема ни један изостанак током школске године биће јавно похваљен и награђен у складу са могућностима школе
- Школа ће наградити и одељење са најмањим бројем изостанака по ученику у складу са могућностима школе
- О врсти награде одлучиће Наставничко веће

НАПОМЕНА: ОДЕЉЕЊСКЕ СТАРЕШИНЕ СУ У ОБАВЕЗИ ДА СА ОВИМ УПУТСТВОМ УПОЗНАЈУ УЧЕНИКЕ И РОДИТЕЉЕ ОДНОСНО ДРУГЕ ЗАКОНСКЕ ЗАСТУПНИКЕ.

Председник школског одбора
Драгана Васиљевић

О П Р А В Д А Њ Е

Дана _____ ученик-ца _____ одељења
_____ отсуствовао-ла _____ је са _____ наставе
због _____

_____ па молим одељењског старешину да изостанак оправда.

У _____ Родитељ

Датум: _____

.....

О П Р А В Д А Њ Е

Дана _____ ученик-ца _____ одељења _____
 _____ отсуствовао-ла _____ је са _____ наставе
 због _____

_____ па молим одељењског старешину да изостанак оправда.

У _____ Родитељ _____

Датум: _____

О П Р А В Д А Њ Е

Дана _____ ученик-ца _____ одељења _____
 _____ отсуствовао-ла _____ је са _____ наставе
 због _____

_____ па молим одељењског старешину да изостанак оправда.

У _____ Родитељ _____

Датум: _____

На основу члана 45. став 10. Закона о основама система образовања и
 васпитања („Службени гласник РС”, број 72/09),
 министар просвете доноси

П Р А В И Л Н И К О ПРОТОКОЛУ ПОСТУПАЊА У УСТАНОВИ У ОДГОВОРУ НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ

Члан 1.

Овим правилником утврђује се Протокол поступања у установи у одговору
 на насиље, злостављање и занемаривање.

Протокол из става 1. овог члана одштампан је уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 2.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број:110-00-129/10-01
У Београду, 22. априла 2010. године

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

др Тинде Ковач Церовић

МИНИСТАР

Проф. др Жарко Обрадовић

ПРОТОКОЛ ПОСТУПАЊА У УСТАНОВИ У ОДГОВОРУ НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ

Права детета и ученика у Републици Србији остварују се у складу са ратификованим међународним уговорима, Уставом Републике Србије, Кривичним закоником („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 88/05-исправка, 107/05-исправка, 72/09 и 111/09), Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Службени гласник РС”, број 85/05), Законик о кривичном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 70/01 и 68/02 и „Службени гласник РС”, бр. 58/04, 85/05-др. закон, 115/05, 46/06, 49/07, 122/08, 20/09-др. закон и 72/09), Закон о прекршајима („Службени гласник РС”, бр. 101/05 и 116/08), Породичним законом („Службени гласник РС”, број 18/05), Законом о општем управном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 33/97 и 31/01), Законом о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, број 22/09), Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 72/09 – у даљем тексту: Закон) и другим законима којима се регулишу права детета и ученика.

Република Србија се ратификацијом Конвенције о правима детета Уједињених нација („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 15/90 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, бр. 4/96 и 2/97 – у даљем тексту: Конвенција), обавезала да обезбеди остваривање свих права детета, а нарочито, на заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања, потпуну информисаност, на правично поступање и заштиту приватности, као и да детету које је било изложено насиљу обезбеди подршку за физички и психички опоравак и његову социјалну реинтеграцију.

Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (у даљем тексту: Правилник о протоколу) прописују се садржаји и начини спровођења превентивних и интервентних активности, услови и начини за процену ризика, начини заштите од насиља, злостављања и занемаривања, праћење ефеката предузетих мера и активности.

Установа, у смислу овог правилника о протоколу, је предшколска установа, основна и средња школа и дом ученика. Под простором установе подразумева се простор у седишту и ван седишта установе у ком се остварује васпитно-образовни, образовно-васпитни и васпитни рад, као и друге активности установе (у даљем тексту: образовно-васпитни рад).

У примени Правилника о протоколу установа је дужна да обезбеди услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој детета и ученика, заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања и социјалну реинтеграцију детета и ученика које је извршило, односно било изложено насиљу, злостављању или занемаривању.

Забрана насиља, злостављања и занемаривања у установи односи се на сваког – децу, ученике, запослене, родитеље и трећа лица.

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Насиље и злостављање може да се јави од стране: запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно старатељу или другом лицу које је преузело бригу о детету и ученику (у даљем тексту: родитељ); детета и ученика

према другом детету и ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику и према запосленом.

Насиље и злостављање може да јави као физичко, психичко (емоционално) и социјално.

Физичко насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, експлоатацију детета и ученика, електронско насиље и др.

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно институција чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Електронско насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (web site), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у установи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних детету и ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

ПРЕВЕНЦИЈА НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Превенцију насиља, злостављања и занемаривања чине мере и активности којима се у установи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације.

Превентивним активностима се:

- 1) подиже ниво свести и осетљивости детета и ученика, родитеља и свих запослених за препознавање насиља, злостављања и занемаривања;
- 2) негује атмосфера сарадње и толеранције, уважавања и конструктивне комуникације у којој се не толерише насиље, злостављање и занемаривање;
- 3) истичу и унапређују знања, вештине и ставови потребни за конструктивно реаговање на насиље;
- 4) обезбеђује заштита детета и ученика, родитеља и свих запослених од насиља, злостављања и занемаривања .

Деца и ученици, родитељи и запослени заједнички планирају, осмишљавају и спроводе превентивне активности, начине информисања о садржајима, мерама и активностима за спречавање и заштиту од насиља, злостављања и занемаривања.

У оквиру превенције насиља и злостављања установа остварује васпитни рад, појачан васпитни рад и васпитни рад који је у интензитету примерен потребама, самостално или у сарадњи са другим надлежним органима, организацијама и службама.

Права, обавезе и одговорности свих у установи у превенцији насиља, злостављања и занемаривања

Ради превенције насиља, злостављања и занемаривања установа је дужна да упозна све запослене, децу, ученике и родитеље са њиховим правима, обавезама и одговорностима, прописаним законом, Правилником о протоколу и другим подзаконским и општим актима.

Запослени својим квалитетним радом (васпитно-образовним, образовно-васпитним, васпитним, стручним и другим радом) и применом различитих метода, облика рада и активности обезбеђују подстицајну и безбедну средину.

У установи одељењски старешина, васпитач, наставник и стручни сарадник избором одговарајућих садржаја и начина рада доприносе стицању квалитетних знања и вештина и формирању вредносних ставова за узајамно разумевање, уважавање различитости, конструктивно превазилажење сукоба и др.

Одељењски старешина, васпитач, наставник и стручни сарадник је дужан да обезбеди заштиту детета и ученика од произвољног или незаконитог мешања у његову приватност, породицу, дом или преписку, као и заштиту од незаконитих напада на његову част и углед.

Запослени не сме својим понашањем да изазове или допринесе насиљу, злостављању и занемаривању (на пример: непоштовање личности и права детета и ученика, недоследност у поступању, необјективно оцењивање и др.).

Ученици, као одговорни учесници у образовању и васпитању, ради превенције насиља, злостављања и занемаривања, обавезни су да: уважавају и поштују личност других – деце, ученика, запослених, родитеља и трећих лица; поштују правила установе и све оне акте којима се уређују њихова права, обавезе и одговорности; активно учествују у раду одељењске заједнице; као чланови ученичког парламента и

школског одбора, посебно доприносе и учествују у превентивним активностима; својим понашањем не изазивају, доприносе или учествују у насиљу и злостављању.

Родитељ је дужан да, у најбољем интересу детета и ученика: сарађује са установом; учествује у превентивним мерама и активностима; уважава и поштује личност свог детета, друге деце и ученика, запослених и других родитеља.

Родитељ не сме својим понашањем у установи да изазове или допринесе појави насиља, злостављања и занемаривања.

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања

Превенција насиља, злостављања и занемаривања, као један од приоритета у остваривању образовно-васпитног рада планира се развојним планом и саставни је део годишњег плана рада. Установа програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење (у даљем тексту: програм заштите).

Програм заштите утврђује се на основу анализе стања безбедности, присутности различитих облика и интензитета насиља, злостављања и занемаривања у установи, специфичности установе и резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе. Програмом заштите дефинишу се превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временска динамика остваривања.

Програм заштите садржи:

- 1) начине на који се превентивне мере и активности уграђују у свакодневни живот и рад установе (васпитне, наставне и ваннаставне активности), на свим нивоима (појединац, васпитна група, одељењска заједница, ученички парламент, стручни органи, тела и тимови, родитељски састанци, родитељи – индивидуално и групно, савет родитеља);
- 2) стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција запослених за превентивни рад, благовремено уочавање, препознавање, реаговање на насиље, злостављање и занемаривање;
- 3) начине информисања о обавезама и одговорностима у области заштите од насиља, злостављања и занемаривања;
- 4) подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду одељењске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа установе;
- 5) садржаје и начине за појачан васпитни рад ради развијања самоодговорног и друштвено одговорног понашања;
- 6) поступке за рано препознавање ризика од насиља, злостављања и занемаривања;
- 7) начине реаговања на насиље, злостављање и занемаривање, улоге и одговорности и поступање у интервенцији када постоји сумња или се оно догађа;
- 8) облике и садржаје рада са свом децом и ученицима, односно онима који трпе, чине или су сведоци насиља, злостављања и занемаривања;
- 9) начине, облике и садржаје сарадње са породицом, јединицом локалне самоуправе, надлежним органом унутрашњих послова (у даљем тексту: полиција), центром за социјални рад, здравственом службом и др;
- 10) начине праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма заштите, а нарочито, у односу на:
 - (1) учесталост инцидентних ситуација и број пријава;

- (2) заступљеност различитих облика и нивоа насиља, злостављања и заменаривања;
- (3) број повреда;
 - (4) учесталост и број васпино-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених;
 - (5) остварене обуке у превенцији насиља, злостављања и занемаривања и потребе даљег усавршавања;
 - (6) број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака;
 - (7) степен и квалитет укључености родитеља у живот и рад установе;
 - (8) друге параметре.

Тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања

Установа има посебан тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту: тим за заштиту).

Чланове и руководиоца тима за заштиту одређује директор установе из реда запослених (наставник, васпитач, стручни сарадник, секретар и др.). Број и састав чланова тима за заштиту зависе од специфичности установе (врста и величина установе, организација рада, издвојена одељења, присуство деце и ученика из мањинских и маргинализованих група и др.). Директор одређује, психолога, педагога или, изузетно, другог запосленог – члана тима за заштиту, као одговорног за вођење и чување документације о свим ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања у којима тим за заштиту учествује. Установа може да укључи у тим за заштиту представнике родитеља и локалне заједнице, ученичког парламента и по потреби одговарајуће стручњаке (социјални радник, специјални педагог, лекар, представник полиције и др.).

Задаци тима за заштиту јесу, нарочито, да:

- 1) припрема програм заштите;
- 2) информисе децу и ученике, запослене и родитеље о планираним активностима и могућности тражења подршке и помоћи од тима за заштиту;
- 3) учествује у обукама и пројектима за развијање компетенција потребних за превенцију насиља, злостављања и занемаривања;
- 4) предлаже мере за превенцију и заштиту, организује консултације и учествује у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања;
- 5) укључује родитеље у превентивне и интервентне мере и активности;
- 6) прати и процењује ефекте предузетих мера за заштиту деце и ученика и даје одговарајуће предлоге директору;
- 7) сарађује са стручњацима из других надлежних органа, организација, служби и медија ради свеобухватне заштите деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- 8) води и чува документацију;
- 9) извештава стручна тела и органе управљања.

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

Интервенцију у одговору на насиље, злостављање и занемаривање чине мере и активности којима се оно зауставља, осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине или сведоче), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекти предузетих мера.

У установи се интервенише на насиље, злостављање и занемаривање, када се оно дешава или се догодило између: деце или ученика (вршњачко насиље); запосленог и детета, односно ученика; родитеља и детета, односно ученика; родитеља и запосленог, као и када насиље, злостављање и занемаривање чини треће лице у односу на дете, запосленог или родитеља.

Установа је дужна да интервенише увек када постоји сумња или сазнање да дете и ученик трпи насиље, злостављање и занемаривање, без обзира на то где се оно догодило, где се догађа или где се припрема.

Разврставање насиља, злостављања и занемаривања по нивоима

Разврставање насиља, злостављања и занемаривања на нивое има за циљ обезбеђивање уједначеног поступања (интервенисања) установа у ситуацијама насиља и злостављања када су актери деца, односно ученици (дете – дете, ученик – ученик, дете и ученик – запослени). Исти облици насиља, злостављања и занемаривања могу да се појаве на више нивоа, али се разликују у интензитету, степену ризика, учесталости, последицама и учесницима.

Први ниво:

Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: ударање чврга, гурање, штипање, гребане, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари.

Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетање, имитирање, „прозивање”.

Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина.

Облици сексуалног насиља и злостављања су, нарочито, неумесно, са сексуалном поруком: добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетање, сексуално недвосмислена гестикација.

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија и других комуникационих програма су, нарочито: узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом.

Други ниво:

Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке”, затварање, плување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу.

Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање.

Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање.

Облици сексуалног насиља и злостављања су, нарочито: сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење.

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија су, нарочито: оглашање, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова, форума и четовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика.

Трећи ниво:

Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: туча, давлeње, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем.

Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: застрашивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у деструктивне групе и организације.

Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других.

Облици сексуалног насиља и злостављања су, нарочито: завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест.

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија су, нарочито: снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија.

Ради уједначеног и примереног поступања, установа у превенцији и интервенцији на насиље, злостављање и занемаривање, општим актом утврђује као лакше повреде обавеза ученика:

– понављање насилног понашања са првог нивоа када васпитни рад није делотворан;

– насилно понашање са другог нивоа када појачани васпитни рад није делотворан.

Насилно понашање са трећег нивоа може да буде третирано као тежа повреда обавеза и као повреда забране утврђене Законом, у зависности од околности (последице, интензитет, учесталост, учесници, време, место, начин и др.), што процењују тим за заштиту и директор.

Интервенција према нивоима насиља, злостављања и занемаривања

Ниво насиља и злостављања условљава и предузимање одређених интервентних мера и активности.

На првом нивоу, по правилу, активности предузима самостално одељењски старешина, наставник, односно васпитач, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално.

Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и

злостављање за ситуације првог нивоа, установа интервенише активностима предвиђеним за други, односно трећи ниво.

На другом нивоу, по правилу, активности предузима одељењски старешина, односно васпитач, у сарадњи са педагогом, психологом, тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада. Уколико појачани васпитни рад није делотворан, директор покрене васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са Законом.

На трећем нивоу, активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција и друге организације и службе). Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу ученика, тј. може да му штети, угрози његову безбедност или омета поступак у установи, директор обавештава центар за социјални рад, односно полицију.

На овом нивоу обавезни су васпитни рад који је у интензитету примерен потребама ученика, као и покретање васпитно-дисциплинског поступка и изрицање мере, у складу са Законом. Ако је за рад са учеником ангажована и друга организација или служба, установа остварује сарадњу са њом и међусобно усклађују активности.

Информације о насиљу, злостављању и занемаривању од ученика прикупља, по правилу, психолог, педагог, односно друго задужено лице у установи - одељењски старешина, васпитач групе или члан тима за заштиту.

Изјаву о насиљу, злостављању и занемаривању ученик даје директору у присуству психолога или педагога и родитеља, осим ако је родитељ спречен да присуствује.

Изузетно, ако постоји сумња или сазнање на насиље, злостављање и занемаривање детета и ученика у породици, директор обавештава центар за социјални рад и полицију, који обавештавају родитеља, у складу са законом.

Уколико се ради о догађају који захтева предузимање неодложних интервентних мера и активности, директор обавештава родитеља и у процес заштите укључује центар за социјални рад.

Ако постоји сумња да насилни догађај може да има елементе кривичног дела или прекршаја, директор обавештава родитеља и полицију.

Увек када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према детету и ученику у установи, директор предузима мере према запосленом, у складу са законом, а према детету и ученику мере за заштиту и подршку (план заштите) на основу Правилника о протоколу.

Када је родитељ починилац насиља и злостављања према запосленом, установа је дужна да одмах обавести полицију.

Када је ученик починилац насиља према запосленом, директор је дужан да обавести родитеља, а у зависности од случаја и полицију, односно центар за социјални рад; да покрене васпитно-дисциплински поступак и да изрекне васпитно-дисциплинску меру, у складу са Законом.

Уколико постоји сумња да је починилац насиља, злостављања и занемаривања треће одрасло лице (укључујући пунолетног ученика) према детету и ученику, директор је обавезан да истовремено обавести родитеља детета које је изложено насиљу, злостављању и занемаривању, надлежни центар за социјални рад и полицију.

Када се насиље и злостављање дешава у установи између одраслих лица (запослени – запослени; запослени – родитељ; запослени, родитељ – треће лице), директор предузима мере, у складу са законом.

У поступку заштите детета и ученика од насиља, злостављања и занемаривања установа је дужна да: поступак води ефикасно и економично; обезбеди заштиту и поверљивост података до којих дође пре и у току поступка; да ученика не излаже поновном и непотребном давању изјава.

Редослед поступања у интервенцији

1) Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања обавља се прикупљањем информација – директно или индиректно.

Прикупљање информација има за циљ утврђивање релевантних чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на насиље, злостављање и занемаривање. Током прикупљања информација поштују се принципи утврђени Конвенцијом и правила која се примењују у поступцима у којима учествује малолетно лице – дете и ученик.

Установа проверава сваку информацију о могућем насиљу, злостављању и занемаривању. Врши се преглед видео записа уколико установа има електронски надзор над простором. Када родитељ пријави директору непримерено понашање запосленог према његовом детету, директор поступа у складу са Законом.

У случају неосноване сумње појачава се васпитни рад и прати понашање учесника. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за извршено насиље, злостављање и занемаривање.

2) Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника је обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног наставника, односно васпитача да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике у акту насиља. У случају да запослени процени да је сукоб високо ризичан и да не може сам да га заустави, одмах ће тражити помоћ.

3) Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад) обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета и ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад.

4) Консултације у установи се врше ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције. У консултације у установи укључују се: одељењски старешина, дежурни наставник, психолог, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент.

Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво насиља, злостављања и занемаривања, као и да одреде мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: Министарство просвете – школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу и др.

5) Мере и активности предузимају се за све нивое насиља и злостављања. Оперативни план заштите (у даљем тексту: план заштите) сачињава се за

конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за сву децу и ученике - учеснике насиља и злостављања (оне који трпе, који чине и који су сведоци насиља и злостављања).

План заштите зависи од: врсте и тежине насилног чина, последица насиља по појединца и колектив, броја учесника и сл.

План заштите садржи: активности усмерене на промену понашања - појачан васпитни рад, рад са родитељем, рад са одељењском заједницом, укључивање ученичког парламента и савета родитеља, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника насиља, злостављања и занемаривања у заједницу. Мере и активности треба да буду предузете уз учешће детета и ученика и да буду у складу са његовим развојним могућностима. Када тим за заштиту процени да постоји потреба да се, осим појачаног васпитног рада или васпитног рада који у интензитету одговара потребама ученика, прилагоди и образовни рад, предложиће тиму за пружање додатне подршке ученицима припрему индивидуалног образовног плана.

План заштите сачињава тим за заштиту заједно са одељењским старешином, односно васпитачем, психологом, педагогом (уколико нису чланови тима за заштиту), директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. У припрему плана заштите, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељењске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и ученике – учеснике у насиљу и злостављању.

План заштите укључује и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.

За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство просвете, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика.

Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако је директор учесник насиља, злостављања или занемаривања. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања.

6) Ефекте предузетих мера и активности прати установа (одељењски старешина, васпитач, тим за заштиту, психолог и педагог) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање детета и ученика које је трпело и које је извршило насиље и злостављање, али и деце и ученика који су индиректно били укључени (сведоци).

Прати се и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства просвете.

Документација, анализа и извештавање

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности установа:

- 1) прати остваривање програма заштите установе;
- 2) евидентира случајеве насиља, злостављања и занемаривања другог и трећег нивоа;
- 3) прати остваривање конкретних планова заштите другог и трећег нивоа;

4) анализира стање и извештава.

Одељењски старешина, односно васпитач бележи насиље на првом нивоу; прати и процењује делотворност предузетих мера и активности; подноси извештај тиму за заштиту, у складу са динамиком предвиђеном програмом заштите.

О случајевима који захтевају укључивање тима за заштиту (други и трећи ниво) документацију (службене белешке и сви други облици евидентирања података о лицу, догађају, предузетим радњама и др.) води, чува и анализира за потребе установе психолог или педагог, а изузетно, други члан тима за заштиту кога је одредио директор. Тим подноси извештај директору два пута годишње. Директор извештава орган управљања, савет родитеља и ученички парламент.

Извештај о остваривању програма заштите је саставни део годишњег извештаја о раду установе и доставља се Министарству просвете, односно надлежној школској управи. Извештај садржи, нарочито: анализу ефеката превентивних мера и активности и резултате самовредновања у овој области, број и врсту случајева насиља, злостављања и занемаривања, предузете интервентне мере и активности, као и њихове ефекте.

Директор одлучује о дозволи приступа документацији и подацима у поступку заштите детета и ученика, осим ако је на основу закона, а на захтев суда, односно другог надлежног органа обавезан да их достави. Коришћење документације у јавне сврхе мора бити у складу са законом.

На основу анализа стања, праћења насиља, злостављања и занемаривања, вредновања квалитета и ефикасности предузетих мера и активности у области превенције и интервенције, установа дефинише даљу политику заштите деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања.